

Počátkem listopadu 1918 začalo docházet ke střetům mezi Maďary a československými vojenskými jednotkami. 2. prosince však francouzský podplukovník Vyx, který byl přednostou vojenské mise Dohody v Budapešti, upozornil Maďarsko, že československá armáda byla uznána za součást dohodového vojska. Též upozornil na to, že Slovensko je součástí Československé republiky, která má právo vojensky obsadit území Slovenska a Maďarsko má povinnost odtud svá vojska stáhnout. Tím však maďarsko-československé spory neskončily.

V dubnu 1919 proběhl v Maďarsku bolševický převrat a byla vytvořena Maďarská republika rad. Poté se maďarská armáda pokusila dobýt Slovensko a Sedmihradsko, čímž vyvolala válku s Československem a Rumunskem. Ve finální fázi války stálo na obou stranách více než 120 tisíc vojáků.

Průběh

Obsazení Slovenska dostalo na starost pro tento účel vzniklé Velitelství operujících československých vojsk na Slovensku, do jehož čela byl postaven generál Josef Štika. Pod jeho pravomoc patřily především dobrovolnické jednotky, tvořené z velké části Sokoly, posádky českých pluků a posilovaly je postupně útvary vracející se z fronty, většina sil však byla v té době vázána vojenským zajišťováním pohraničí, kde německá menšina vyhlásila samostatné provincie Deutschböhmen, Sudetenland, Böhmerwald a Deutschsüdmähren.

2. listopadu vstoupil na Slovensko prapor 25. střeleckého pluku nadporučíka Bauera. Důvodem byla žádost obecních zástupců z Hodonína, kteří měli obavy z loupeživých nájezdů různých ozbrojených skupin. Současně přišla žádost z Holíče o ochranu před maďarskou mocí. Pro tento účel byla vytvořena pod vedením nadporučíka Ripky jednotka 120 dobrovolníků z praporu, která byla později nazvána Holíčskou skupinou. Tato jednotka pronikla přes Gbely do Malacek. Maďarský župan v Bratislavě však reagoval protestem proti vstupu československého vojska na Slovensko a vysláním vlaku se stovkou ozbrojených námořníků do Malacek. 6. listopadu dorazilo do Malacek přibližně 70 mužů, ale byli nuceni odjet s nepořízenou.

8. listopadu byla vyjednána mezi nadporučíkem Ripkou a maďarským majorem Brandstätterem dočasná demarkační linie, vedoucí od Devínské Nové Vsi na Malinský vrch a dále na Malé Karpaty a zůstala platnou až do konce roku 1918. Ripka dostal posily, tím se jeho síly rozrostly na 500 mužů a obsadil podle úmluvy území ke Stupavě až k Devínskému jezeru.

9. listopadu obsadil podplukovník Hančík se sto dvaceti muži Trnavu, což se nelíbilo maďarskému županovi v Bratislavě, proto vyslal do Trnavy jednotky vedené nadporučíkem Heltayem. Navíc v Trnavě Maďaři vytvořili ozbrojenou gardu, která měla za úkol vytlačit Čechoslováky z města. Hančík musel ustoupit do Senice, kde ho podpořily dvě pěší roty pod velením nadporučíka Bezruka. Maďaři byli nakonec poraženi a Trnava se ocitla znovu v

československých rukou. 17. listopadu byla u Senice rozprášena další maďarská jednotka. Téhož dne převzal velení nad skupinou podplukovník Verich.

V době obsazení úseku u Malacek a Trnavy řádily v oblasti Trenčína a povodí Váhu ozbrojené skupiny, které mohly proniknout na Moravu, proto sem byl vyslán I. prapor 1. dobrovolnického pluku pod velením kapitána Římka s úkolem zajistit dané území v okolí Vlárského průsmyku a udržet pořádek. Římek úkol splnil, navíc 10. listopadu obsadil Trenčín a poté hlavní opěrné body v Pováží.

Protože v Žilině byly maďarské jednotky, které částečně Římkou ohrožovaly, vyslalo sem české velitelství další jednotky, jimž velel kapitán Kurz, který 12. listopadu bez boje Žilinu obsadil a chystal se postupovat na Ružomberok, což bylo zmařeno poškozením mostu u Kralovan.

13. listopadu obsadily české útvary Turany, ale o dva dny později bylo město dobyto zpět maďarským obrněným vlakem. Maďaři poté obsadili Vrútky a donutili Čechoslováky ustoupit na severním břehu Váhu směrem na Žilinu. Maďarský vlak nakonec zastavil poručík Viesner tím, že proti němu pustil plnou parou lokomotivu. Kapitán Kurz však 16. listopadu ustoupil do Ostravy.

Mezitím na Slovensko dorazila I. rota československých námořníků, která zaujala obranu u Púchova a Zem. Kotešové. Také dorazil III. prapor 1. dobrovolnického pluku a I. prapor 2. dobrovolnického pluku a 30. listopadu obsadil Piešťany a Hlohovec. Tím vznikla Trenčínská skupina, jejíž velení převzal 18. listopadu podplukovník Šembera.

25. listopadu byl generál Štika nahrazen plukovníkem Schöblem, téhož dne také byla válečnou radou určena nová prozatímní demarkační linie: Bratislava – severní břeh Dunaje – podél Ipeľu – Pinciná – ústí Uhu do Laborce – podél Uhu – Užocký průsmyk. Schöbl částečně reorganizoval své jednotky a zřídil záložní sklady výstroje a výzbroje u Uherského Hradiště a rozhodl se obsadit Nitranské údolí a Nížinu, čímž by se Holíčská a Trenčínská skupina spojila. Tato operace měla začít 6. prosince. Již 4. prosince však došlo k prvním bojům, když Maďaři napadli neúspěšně Hlohovec. 5. prosince došlo na úseku I. námořní roty u Zem. Kotešové k boji s maďarskou posádkou Žiliny. Maďaři v něm utrpěli těžkou porážku a ustoupili z Žiliny, kterou obsadily československé jednotky. 6. prosince Maďaři znovu zaútočili na Hlohovec a opět byli donuceni k ústupu. 7. prosince přišly do Hlohovce další české posily, které do 10. prosince obsadily města Sereď, Modra a Pezinok.

Schöbl poté vyslal 1. dobrovolnický pluk, jemuž velel major Pirník, aby zajistil okolí Nitry. 11. prosince byla Nitra obsazena. Maďaři ustoupili do Nových Zámků.

Po těchto úspěších chtěl Schöbl zajistit východní Slovensko, kde bylo jádro promaďarských sil na Slovensku a vznikla zde komunistická Slovenská ľudová republika. Navíc hrozilo, že Polsko vojensky obsadí oblasti Spiše a Oravy.

Obsazení východního Slovenska

Na obsazení východního Slovenska vyčlenil Schöbl 6 pěších praporů, 1 a půl dělostřelecké baterie, polovinu eskadrony 7. jezdeckého pluku a obrněný vlak. Velením této skupiny byl pověřen podplukovník Hrbenský. Ostatní jednotky, jež měl k dispozici, nechal pod velením pplk. Šembery k obraně dosud zajištěného území.

Hrbenský vyslal při postupu na východ napřed obrněný vlak, který 15. prosince obsadil Poprad. Další den zbytek skupiny obsadil Spišskou Novou Ves. 17. prosince se jeden prapor střetl s polskými jednotkami u Kežmarku a donutil je ustoupit, přesto se Hrbenský domluvil s polskou

stranou na prozatímní demarkační linii Lomnický štít – Magura – Stará Lubovňa.

Při dalším postupu byl obsazen 22. prosince Zvolen a 23. prosince Banská Štiavnica a Banská Bystrica. V den, kdy se do vlasti vrátil prezident Masaryk, došlo u Popradu k boji mezi I. praporem Gardy slovenskej slobody a praporem polské armády. Tento střet skončil ústupem Poláků, z nichž byli 4 zajati. Následně došlo k uzavření prozatímní demarkační čáry mezi Polskem a Československem, která byla později nahrazena jinou. Do 25. prosince 1918 bylo zajištěno celé Pováží a oblast až ke Spišské Nové Vsi.

Poté na východním Slovensku zbývalo obsadit jen Košice a Prešov, což dostala za úkol nově vytvořená skupina, jíž velel podplukovník Beran. Ten zahájil útočnou operaci na Košice a Prešov 28. prosince a ještě téhož dne obsadil Prešov. Košice byly obsazeny 29. prosince, čímž zanikla Slovenská ľudová republika. Tento den převzal velení nad československými jednotkami na Slovensku italský generál Piccione, který stál v čele Italské vojenské mise v Československu.

Obsazení jižního Slovenska

Pro obsazení jižního Slovenska byl vybrán československý armádní legionářský sbor z Itálie. 30. prosince zahájil Piccione postup na Bratislavu. Československé jednotky se k ní probjovaly a v dnech 1. ledna a 2. ledna 1919 ji obsadily.

V noci z 2. na 3. ledna obsadily Lučenec, 9. ledna bez boje Nové Zámky, 10. ledna Komárno. Do 11. ledna bylo od Maďarů vyčištěno povodí Ipeľu, přes Kováčovou, Bušince, Mikušovce k Pinciné.

Piccione se rozhodl že další postup povede jižním směrem, protože Pichonova linie přetínala na mnoha místech důležité železniční cesty. 16. ledna byl obsazen jižní břeh Ipeľu. Do 18. ledna byla ve východní části jižního Slovenska obsazena města Perečín, Velký Berezný, Užok, Velké Kapušany a Vojany. Do 20. ledna bylo pod československou kontrolou celé území Slovenska.

Porážka Maďarské republiky rad a rumunská okupace Budapešti v srpnu 1919 ukončila válku. Rumunská vojska se stáhla z okupovaného území v březnu 1920.

Jindra Svitáková